

מראי מקומות - סוכה

יא:

מן התורה, אלא דבדיעבד אם לא אגדו כשה דהא כל בדאורייתא לא שאני לן בין לכתחלה בין בדיעבד. וע"ז תי' דהיינו מצוה מדרבנן, דהיינו מצוה דזה קלי ואנוהו. אולם ע' במהרצ"ח דהביא מהשאגת ארי' דמצות זה קלי ואנוהו היא מצוה דאורייתא, ומוכח כן מהא דציצין שאינן מעכבין את המילה דוחין שבת, והק' מכאן למש"כ תוס' במנחות (לח.) דבמצוות דאורייתא לא מצינו חילוק בין לכתחלה ובין דיעבד.

ה. ענני כבוד היו, דברי ר"א

הק' הביית אלקים (שער היסודות פרק ל"ז), מ"ש שנקבע חג הסוכות רמז לענני הכבוד, ולא נקבע שום חג רמז לבאר ולמן שהיו ג"כ במדבר בכל יום ויום. ותי' דאף דודאי היו הנסים של המן והבאר נסים גדולים, אולם היו הכרחיים, דהא לא שייך לחיות בלא לחם ומים. אבל העננים לא היו הכרחיים, וע"ז עושים זכה דהקב"ה עשה לנו נסים אף שלא לדברים הכרחיים, ורק שלא יהיו בחורב ביום ובקרח בלילה, ע"ש עוד בזה.

ו. ר"ע אומר סוכות ממש עשו להם

ויש להק', מה הי' הנס בזה שצריכין אנו לזכור אם היו סוכות ממש. וכ' הט"ז (או"ח תרכ"ה) דעיקר המצוה הוא רק לזכור יציאת מצרים, דע"י הסוכה אנו זוכרים מה שיצאנו ממצרים, אבל אין המצוה לזכור איזה נס מיוחד שנעשה עם הסוכות. והרשב"ם (ויקרא כ"ג, מ"ג) כ', "כי בסוכות הושבתי וכו' בלא ישוב ובלא נחלה, ומתוך כך תתנו הודאה למי שנתן לכם נחלה ובתים מלאים כל טוב, ואל תאמרו בלבבכם כוחי ועוצם ידי".

א. קשיא לרב, קשיא

כ' הערוך לנו דאי"ז תיובתא לרב, דהא רב יכול לומר כמו דאמרי' לקמן, דתלוי הוא במח' תנאים, ולא ס"ל כדיחוי הגמ' לקמן.

ב. מה להלן באגודה אף כאן נמי באגודה

ע' בריטב"א שהביא מה שהק' מורו דכאן משמע דאזוב צריך אגד, ואי אינו אגדו פסול, ואילו במס' פרה (י"א, ט) מבואר דאם לא אגדו כשה דב' מיני אגד הם, יש אגד בחוט ויש אגד ביד. המשנה בפרה מיירי באגדן בחוט, דהתם אמרי' דלכתחלה מצוה לאגדן, ואם לא אגדן כשה דסוגיין מיירי באגדן ביד, דאיגוד כזה מעכב. אבל הריטב"א חולק ע"ז, וס"ל דיתכן לומר דאפי' רבנן דהכא מודו דצריכין אגד ביד, ונח' לענין אגד דחוט, והמשנה בפרה מיירי באזוב דפרה, ואזוב דסוגיין מיירי באזוב דמצרים, ע"ש.

ג. והכא במילף לולב מסוכה קמיפלגי, וכו'

העיר הפני יהושע, במאי קמיפלגי הני תנאי אם ילפי' לולב מסוכה או לא. וביאר דמאן דס"ל דילפי' מסוכה וציצית מבמה הצד, דלכאו' איכא למיפרך דמה לסוכה שכן נוהגת בלילות כבימים, ולזה יכולין לומר דציצית יוכיח, דאע"ג שאין נוהגת בלילה, יש בה דין עשיי'. ולפי"ז, י"ל דהחולק ס"ל דלא ילפי' לולב מסוכה, משום דס"ל דכסות לילה חייבת בציצית, וא"כ אין שייך להוכיח מציצית, וממילא אין יכולין ללמוד מסוכה ללולב.

ד. ואי רבנן, אמאי מצוה

פי' הריטב"א, דליכא למימר דמצוה לאגדו לכתחלה